

ТЕМА 23:
АНАЛИЗ НА РЕНТАБИЛНОСТТА

Рентабилността е способността на предприятието да носи полза на неговите собственици, способността на капитала да произвежда резултат - печалба. Рентабилността в широкия смисъл на думата е доходност. Дадено предприятие е рентабилно, ако с приходите от своята стопанска дейност не само възстановява извършените разходи за осъществяването на тази дейност, но и реализира печалба. Обстоятелството, че финансовият резултат от дейността на предприятието е печалба, означава че предприятието е рентабилно, както индивидуално, така и комплексно.

Показателите за рентабилност дават възможност за съставяне на оценка за крайната ефективност от дейността на предприятието.

Показателите на рентабилност са количествени характеристики на ефективността на приходите от продажби, на собствения капитал, на пасивите, както и на реалните активи на предприятието.

Рентабилността се определя като отношение между постигнат финансов резултат и използваните за това средства.

Базисните показатели, необходими за анализа са :

Показатели	Предходна година		Текуща година	
	лв.	отн. дял (%)	лв.	отн. дял (%)
I. Разходи за дейността	113 825	93,31	137 170	97,62
II. Финансови разходи	119	0,10	127	0,09
III. Извънредни разходи	660	0,54	600	0,43
IV. Данъци	7 385	6,05	2 615	1,86
Общо разходи	121 989	100,00	140 512	100,00
Печалба	8 863	-	3 139	-
I. Приходи от дейността	120 401	92,01	137 780	95,91
II. Финансови приходи	9 542	7,29	4 018	2,80
III. Извънредни приходи	909	0,69	1 853	1,29
Общо приходи	130 852	100,00	143 651	100,00

Брутният резултат от дейността представлява изменението на собствения капитал в резултат на типичната, свойствената дейност на предприятието. Това е необложеният с данъци върху печалбата финансов резултат. От друга страна, увеличението на собствения капитал наричаме печалба, а намалението - загуба. В брутния резултат от дейността не се имат в предвид резултатите от финансови, извънредни /несвойствени/ операции за предприятието. Изчислява се на база данни от отчета за приходите и разходите.

Брутен резултат от дейността /БРД/ изчислява се по формулата:

$$\text{БРД} = \text{Приходи от дейността} - \text{Разходи от дейността}$$

за предходната година:

$$\text{БРД}_0 = 120\,401 \text{ лв.} - 113\,825 \text{ лв.} = 6\,576 \text{ лв.}$$

за текущата година:

$$\text{БРД}_1 = 137\,780 \text{ лв.} - 137\,170 \text{ лв.} = 610 \text{ лв.}$$

Като съотношение резултатът от дейността добива следния вид:

$$\text{БРД} = \frac{\text{Приходи от дейността}}{\text{Разходи за дейността}}$$

за предходната година:

$$\text{БРД}_0 = \frac{120\,401 \text{ лв}}{113\,825 \text{ лв}} = 1,058$$

за текущата година:

$$\text{БРД}_1 = \frac{137\,780 \text{ лв}}{137\,170 \text{ лв}} = 1,004$$

Брутен резултат от финансови операции /БРФО/

Брутният резултат от финансови операции показва промяната от собствения капитал в резултат на финансови операции, без да се има предвид данъчното законодателство за облагане на получения резултат. Той може да бъде печалба или загуба.

БРФО = финансови приходи - финансови разходи

за предходната година

$$\text{БРФО}_0 = 9\,542 \text{ лв.} - 119 \text{ лв.} = 9\,423 \text{ лв.}$$

за текущата година

$$\text{БРФО}_1 = 4\,018 \text{ лв.} - 127 \text{ лв.} = 3\,891 \text{ лв.}$$

Брутен резултат от извънредни операции /БРИО/

Брутен резултат от извънредни операции /БРИО/ е печалбата или загубата от извънредни операции на предприятието. Изключват се типичните операции от дейността и финансовите операции.

БРИО = Извънредни приходи - Извънредни разходи

за предходната година

$$\text{БРИО}_0 = 909 \text{ лв.} - 660 \text{ лв.} = 249 \text{ лв.}$$

за текущата година

$$\text{БРИО}_1 = 1\,853 \text{ лв.} - 600 \text{ лв.} = 1\,253 \text{ лв.}$$

Брутен финансов резултат /БФР/

Брутен финансов резултат /БФР/ - показва резултата от цялостната дейност на предприятието преди начисляване на следващите данъци.

БФР = БРД + БРФО + БРИО

за предходната година

$$\text{БФР}_0 = 6\,576 + 9\,423 + 249 = 16\,248 \text{ лв.}$$

за текущата година

$$\text{БФР}_1 = 610 + 3\,891 + 1\,253 = 5\,754 \text{ лв.}$$

Коефициентът на рентабилност на приходите от продажби /КРПП/

КРПП	=	$\frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Нетни приходи от продажби}}$
------	---	---

за предходната година:

$$\text{КРПП}_0 = \frac{8\,863 \text{ лв}}{106\,206 \text{ лв}} = 0,083$$

за текущата година

$$\text{КРПП}_1 = \frac{3\,139 \text{ лв}}{116\,481 \text{ лв}} = 0,027$$

Нетен финансов резултат /НФР/

Нетен финансов резултат /НФР/ - показва изменението на собствения капитал след облагане с данъци на резултата от всички дейности и операции на предприятието.

НФР = БРД + БРФО + БРИО - Д

за предходната година:

$$\text{НФР}_0 = 6\,576 + 9\,423 + 249 - 7\,385 = 8\,863 \text{ лв.}$$

за текущата година :

$$\text{НФР}_1 = 610 + 3\,891 + 1\,253 - 2\,615 = 3\,139 \text{ лв.}$$

Коефициент на рентабилност на собствения капитал /КРСК/

Собственият капитал е превишението на активите над пасивите, като се приспадне евентуалната загуба.

КРСК	=	$\frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Собствен капитал}}$
-------------	----------	--

за предходната година :

$$\text{КРСК}_0 = \frac{8\,863 \text{ лв}}{63\,382 \text{ лв}} = 0,140$$

за текущата година :

$$\text{КРСК}_1 = \frac{3\,139 \text{ лв}}{47\,865 \text{ лв}} = 0,066$$

Коефициентът на рентабилност на пасивите /КРП/

КРП	=	$\frac{\text{Финансов резултат}}{\text{Пасиви}}$
------------	----------	--

за предходната година :

$$\text{КРП}_0 = \frac{8\,863 \text{ лв}}{65\,956 \text{ лв}} = 0,134$$

за текущата година :

$$\text{КРП}_1 = \frac{3\,139 \text{ лв}}{97\,298 \text{ лв}} = 0,032$$